

Διαδικασία Δ8: Έλεγχος από Ανεξάρτητο Ελεγκτή**1. Σκοπός**

Ο σκοπός της διαδικασίας συνίσταται στην επιβεβαίωση της ικανοποιητικής επίτευξης κάθε Οροσήμου και Στόχου που συνδέεται με αίτημα πληρωμής, συμπεριλαμβανομένης της μη ανάσχεσης ήδη επιτευχθέντων Οροσήμων και Στόχων του ελεγχόμενου έργου/δράσης, της πρόληψης της απάτης και της διαφθοράς, της μη σύγκρουσης συμφερόντων, της μη διπλής χρηματοδότησης της ίδιας δαπάνης των Δράσεων και των Έργων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και από άλλο Ταμείο ή πρόγραμμα της Ένωσης και της συμμόρφωσης των Δράσεων και Έργων με την αρχή της Μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης και με τους κλιματικούς και ψηφιακούς στόχους, όπου απαιτείται, βάσει του Κανονισμού.

Επιπλέον, βεβαιώνεται η ορθή εκτέλεση, καθώς και η ολοκλήρωση, των Δράσεων και Έργων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και του εφαρμοστέου εθνικού και ενωσιακό δίκαιου.

2. Πεδίο εφαρμογής

Η παρούσα διαδικασία εφαρμόζεται για τον έλεγχο των Οροσήμων/Στόχων Δράσεων και Έργων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας από τον Ανεξάρτητο Ελεγκτή.

Ως Ανεξάρτητος Ελεγκτής νοείται ο ορκωτός ελεγκτής λογιστής ή η ελεγκτική εταιρεία, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 του ν. 4449/2017 (Α' 7) που είναι εγγεγραμμένοι στο Δημόσιο Μητρώο του άρθρου 14 του ν. 4449/2017, ο οποίος ασκεί τα καθήκοντά του σύμφωνα με:

- α) τα Διεθνή και Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα,
- β) την κείμενη εθνική και ενωσιακή νομοθεσία, ιδία δε τις διατάξεις του Κανονισμού (ΕΕ) με αριθ. 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12^{ης} Φεβρουαρίου 2021 για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (L 57/17),
- γ) το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου των Δράσεων και των Έργων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και κάθε επόμενη σχετική απόφαση του αρμόδιου Υπουργού.

3. Περιγραφή Διαδικασίας**3.1 Ορισμός Ανεξάρτητου Ελεγκτή**

Ο Φορέας Υλοποίησης είναι υπεύθυνος για την επιλογή και την ανάθεση καθηκόντων του Ανεξάρτητου Ελεγκτή, ο οποίος επιλέγεται σύμφωνα με τον ν. 4412/2016 (Α' 147) εφόσον ο Φορέας Υλοποίησης εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του, άλλως, σύμφωνα με τους εφαρμοστέους για τον Φορέα Υλοποίησης κανόνες περί ανάθεσης συμβάσεων. Εφόσον οι ειδικότερες συνθήκες της Δράσης και του Οροσήμου/Στόχου που συνδέεται με Αίτημα Πληρωμής το επιβάλλουν και η επίτευξη αυτού επιτυγχάνεται μέσω της υλοποίησης πλήθους Έργων διαφορετικών Φορέων Υλοποίησης, η επιλογή του Ανεξάρτητου Ελεγκτή, ως ορίζεται στο ΣΔΕ, δύναται να γίνει από το Υπουργείο Ευθύνης. Κατόπιν επιλογής τους υπογράφεται σχετική σύμβαση.

3.2 Διενέργεια Ελέγχου από Ανεξάρτητο Ελεγκτή

Ο έλεγχος διενεργείται μετά την επίτευξη του Οροσήμου/Στόχου που συνδέεται με αίτημα πληρωμής και μέχρι το στάδιο που βρίσκεται η υλοποίησή του. Ωστόσο, ο έλεγχος δύναται να ολοκληρώνεται σε δύο στάδια, εφόσον χρονικοί περιορισμοί ολοκλήρωσης αυτού το επιβάλλουν, εξ αφορμής της υποβολής του αιτήματος πληρωμής, στο οποίο το εν λόγω ορόσημο/στόχος συμμετέχει. Τα εν λόγω στάδια αφορούν την βεβαίωση επίτευξης του Ο/Σ και συμμόρφωση προς τα οριζόντια θέματα του ελέγχου, και ακολούθως στη βεβαίωση της ορθής υλοποίησης του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου του έργου, όταν αυτό δεν αποτελεί τμήμα του ελεγχόμενου Οροσήμου/Στόχου.

Σημειώνεται ότι ο Ανεξάρτητος Ελεγκτής για να βεβαιώσει την ολοκλήρωση του έργου/δράσης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο ΣΔΕ και τη Διαδικασία Δ18 του παρόντος εγχειριδίου, διενεργεί έλεγχο του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου εκάστου Έργου/Δράσης, ανεξαρτήτως εάν αυτό συνδέεται με Ορόσημο/Στόχους που συμμετέχουν σε αίτημα πληρωμής.

3.2.1 Έλεγχος για την βεβαίωση επίτευξης Οροσήμου/Στόχου

Για την επιβεβαίωση της επίτευξης κάθε Οροσήμου και Στόχου που συνδέεται με Αίτημα Πληρωμής, ο Ανεξάρτητος Ελεγκτής που ορίζεται με την ανωτέρω διαδικασία, διενεργεί διοικητικούς ελέγχους ή/και επιτόπιους, προκειμένου να ελεγχθούν τεχνικά χαρακτηριστικά του φυσικού αντικείμενου του Έργου, που δεν μπορούν να επαληθευθούν διοικητικά.

Στο ανωτέρω πλαίσιο, ο Ανεξάρτητος Ελεγκτής ελέγχει όλα τα στοιχεία και έντυπα που έχουν αναρτηθεί στο ΟΠΣ ΤΑ, και βεβαιώνει εγγράφως την επίτευξη κάθε Οροσήμου/Στόχου, που συνδέεται με Αίτημα Πληρωμής, ως έχει εγκριθεί στην Εκτελεστική Απόφαση του Συμβουλίου, λαμβάνοντας υπόψη και τον μηχανισμό επαλήθευσης αυτού, ως περιγράφεται στη Συμφωνία Επιχειρησιακών Ρυθμίσεων. Ομοίως, ο ΑΕ βεβαιώνει τη μη ανάσχεση της επίτευξης προηγούμενων Οροσήμων/Στόχων της ίδιας Δράσης/Έργου. Στο πλαίσιο του ίδιου ελέγχου βεβαιώνεται:

- i. η μη διπλή χρηματοδότηση της ίδιας δαπάνης από άλλο Ταμείο της Ένωσης,
- ii. η μη διαπίστωση υπόνοιας απάτης, διαφθοράς και σύγκρουσης συμφερόντων,
- iii. η συμμόρφωση της Δράσης /Έργου με την αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης», όπου απαιτείται από τον Κανονισμό,
- iv. η συμμόρφωση της Δράσης /Έργου με τους κλιματικούς/ψηφιακούς στόχους, όπου απαιτείται από τον Κανονισμό.

3.2.2 Έλεγχος υλοποίησης του Έργου¹

Ο έλεγχος του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου, εφόσον αυτό δεν αποτελεί Ορόσημο/Στόχο αιτήματος πληρωμής, πραγματοποιείται, κατά κανόνα, ταυτόχρονα με τον έλεγχο επίτευξης Οροσήμου/Στόχου. Εάν απαιτείται, ο έλεγχος αυτός δύναται να ολοκληρώνεται εντός δύο (2) μηνών από τη βεβαίωση επίτευξης του Οροσήμου/Στόχου, με την παράδοση διακριτής έκθεσης, η οποία συνοδεύεται από τη σχετική Λίστα Ελέγχου.

¹ Επισημαίνεται ότι, όταν η υλοποίηση του φυσικού ή και οικονομικού αντικείμενου του έργου αποτελεί Ορόσημο/Στόχο αιτήματος πληρωμής, ο έλεγχος αυτού ταυτίζεται με τον έλεγχο επίτευξης Οροσήμου/Στόχου της ενότητας 3.2.1.

Για τον έλεγχο του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου ο Ανεξάρτητος Ελεγκτής ελέγχει όλα τα στοιχεία και έντυπα που αντιστοιχούν στο ελεγχόμενο αντικείμενο και βεβαιώνει την εκτέλεση του έργου και τη διαχείριση των κονδυλίων, σύμφωνα με την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και το εθνικό και ενωσιακό δίκαιο, ακολουθώντας τις σχετικές ενότητες των πρότυπων εντύπων Δ8_E2_A και Β. Στο πλαίσιο του παραπάνω ελέγχου επιδιώκεται να διαπιστωθούν:

- i. Η ακρίβεια των πληροφοριών που παρέχει ο Φορέας Υλοποίησης όσον αφορά την πρόοδο του Έργου, μέσω των πληροφοριών που αναρτά στο ΟΠΣ ΤΑ σύμφωνα με τη Διαδικασία Δ6 του παρόντος.
- ii. Η νομιμότητα των συμβάσεων/ νομικών δεσμεύσεων ή και προσκλήσεων, κατά περίπτωση, και τυχόν τροποποιήσεων αυτών, από τις οποίες απορρέουν οι ελεγχόμενες δαπάνες.
- iii. Η νομιμότητα και κανονικότητα των παραστατικών δαπανών και εξόφλησης αυτών που βαρύνουν το έργο και χρηματοδοτούνται από το ΤΑΑ.
- iv. Ότι κάθε δαπάνη που βαρύνει το έργο συνδέεται με το φ/α αυτού, πραγματοποιήθηκε εντός της επιλέξιμης χρονικής περιόδου, είναι επιλέξιμη σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση «Σύστημα διαχείρισης και ελέγχου των Δράσεων και των Έργων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας» και είναι σύμφωνη με τους εφαρμοζόμενους κανόνες κρατικών ενισχύσεων, εφόσον απαιτείται.
- v. Η τήρηση ξεχωριστής λογιστικής μερίδας ή επαρκούς λογιστικής κωδικοποίησης, στην οποία θα είναι διακριτό το σύνολο των δαπανών και επιχορηγήσεων του έργου.
- vi. Η τεκμηρίωση της ύπαρξης επαρκούς διαδρομής ελέγχου στη διαχείριση του έργου από το Φορέα Υλοποίησης.

3.4 Διαμόρφωση Λίστας² Ελέγχου Ανεξάρτητου Ελεγκτή

Ο Ανεξάρτητος Ελεγκτής λαμβάνει μέριμνα για τη συγκέντρωση επαρκών, πειστικών, κατάλληλων και αξιόπιστων τεκμηρίων για την επιβεβαίωση της ικανοποιητικής επίτευξης του Οροσήμου/Στόχου, της υλοποίησης του έργου και της συμμόρφωσης του Φορέα με το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου και τις λοιπές υποχρεώσεις που απορρέουν από τον Κανονισμό.

Προς την κατεύθυνση αυτή, ο Ανεξάρτητος Ελεγκτής διενεργεί τον έλεγχό του, με βάση τη Λίστα Ελέγχου (Έντυπο Δ8_E2 (Α), Έντυπο Δ8_E2 (Β), κατά περίπτωση), η οποία είναι δομημένη ανά θεματική ενότητα και από την οποία ο Ανεξάρτητος Ελεγκτής δεν μπορεί να παρεκκλίνει, ως ελάχιστη αποδεκτή διαδικασία ελέγχου. Η συστηματική και αντιπροσωπευτική καταγραφή των σημείων που ελέγχονται, εγγυάται την αποτελεσματική προσέγγιση των αντικειμενικών στόχων του εκάστοτε ελέγχου.

Η Λίστα Ελέγχου υπακούει σε αυστηρούς κανόνες επιλογής, σύνταξης και διάρθρωσης, μειώνοντας στο ελάχιστο δυνατό την πιθανότητα παρερμηνειών και, ως ένα βαθμό, υποκειμενικών και αυθαίρετων εκτιμήσεων και απόψεων. Η Λίστα Ελέγχου είναι ένα αρχείο σε ηλεκτρονική μορφή (word) και κατά περίπτωση παρέχονται οδηγίες ελέγχου, στις οποίες υποδεικνύονται τα βήματα που πρέπει να ακολουθηθούν ώστε να εξεταστεί το εν λόγω σημείο ελέγχου, με στόχο την ενιαία ελεγκτική

² Για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας του Ανεξάρτητου Ελεγκτή, οι αναφορές σε Λίστα Ελέγχου ή και Πρόγραμμα Εργασιών Διασφάλισης λογίζονται ως ταυτόσημες ορολογίες.

προσέγγιση. Για τη διερεύνηση κάθε ενότητας υπάρχουν συγκεκριμένες ερωτήσεις, οι οποίες συνθέτουν τη συνολική ανταπόκριση/συμμόρφωση του ελεγχόμενου προς το αντικείμενο ελέγχου.

Κάθε θεματική ενότητα περιλαμβάνει έναν προκαθορισμένο αριθμό σημείων ελέγχου επί των οποίων, το εύρος των επιλογών αξιολόγησης περιορίζεται στις απαντήσεις: «ΝΑΙ», «ΟΧΙ» και «Δεν αφορά», εφόσον δεν υπάρχει λόγος να υποβληθεί μια ερώτηση. Σημειώνεται ότι, η ερώτηση είναι πάντα διατυπωμένη κατά τέτοιο τρόπο ώστε η επιθυμητή/αποδεκτή απάντηση να είναι «ΝΑΙ». Εφόσον ο ελεγχόμενος φορέας υλοποίησης δε συμμορφώνεται ΠΛΗΡΩΣ στο αντίστοιχο σημείο ελέγχου, η σωστή απάντηση είναι «ΟΧΙ», οπότε και ο Ανεξάρτητος Ελεγκτής θα πρέπει υποχρεωτικά να αιτιολογήσει επακριβώς το σημείο της μη συμμόρφωσης, καθώς η εν λόγω επιλογή συνιστά παραβίαση διάταξης εθνικού ή και ενωσιακού δικαίου και δύναται, να επιφέρει την επιβολή κυρώσεων (συστάσεις ή/και δημοσιονομικές διορθώσεις). Σε κάθε περίπτωση, ο ελεγκτής περιγράφει συνοπτικά τις ελεγκτικές εργασίες που διενήργησε προκειμένου να τεκμηριώνεται η πραγματοποίηση και πληρότητα αυτών και να τεκμηριώνεται το εύλογο των συμπερασμάτων στα οποία καταλήγει.

Ο Ανεξάρτητος Ελεγκτής, ανάλογα με την εξέλιξη και τις απαιτήσεις του εκάστοτε ελέγχου και εφόσον υπάρχει περαιτέρω ελεγκτικό ενδιαφέρον, κατά την ελεγκτική του κρίση, δύναται να αναλάβει πρωτοβουλίες και να υπερβεί το πλαίσιο των ερωτήσεων που συμπεριλαμβάνονται στο ερωτηματολόγιο, συλλέγοντας επιπλέον στοιχεία, χρήσιμα για τον έλεγχο.

Ο Ανεξάρτητος Ελεγκτής διενεργεί τον έλεγχό του, με βάση τη σχετική Λίστα Ελέγχου και συντάσσει και υποβάλλει, α) επαρκώς τεκμηριωμένη Έκθεση³ Επίτευξης Οροσήμων/Στόχων σύμφωνα με τα οριζόμενα στην ΥΑ καθορισμού του ΣΔΕ του ΤΑΑ (Έντυπο Δ8_Ε3 Υπόδειγμα Έκθεσης Ελέγχου Ανεξάρτητου Ελεγκτή) στον Φορέα Υλοποίησης ή και στο Υπουργείο Ευθύνης, κατά περίπτωση, όπου με εύλογη βεβαιότητα διαπιστώνει και βεβαιώνει τα αναφερόμενα στην παρούσα ή/και τυχόν αδυναμίες που εντοπίζονται, β) συμπληρωμένη και επαρκώς τεκμηριωμένη Λίστα Ελέγχου, υπογεγραμμένη αρμοδίως, και γ) έγγραφα τεκμηρίωσης των ευρημάτων, εφόσον υπάρχουν. Τα ανωτέρω δύναται και να τα κοινοποιεί στην Υπηρεσία Συντονισμού, η οποία σε κάθε περίπτωση λαμβάνει γνώση αυτών μέσω του Δελτίου Επίτευξης Οροσήμου/Στόχου που υποβάλλεται αρμοδίως από το Υπουργείο Ευθύνης και περιλαμβάνονται ως τεκμηριωτικό υλικό της ικανοποιητικής επίτευξης του Οροσήμου/Στόχου.

Είναι εύλογο ότι η διαφορετική φύση των εγκεκριμένων Οροσήμων και Στόχων των Έργων/Δράσεων του Ταμείου Ανάκαμψης που αποτελούν ελεγκτικό στόχο, αλλά και τα ίδια τα χρηματοδοτούμενα Έργα και το νομοθετικό πλαίσιο που τα διέπει, καθιστούν αδύνατον μία Λίστα Ελέγχου να μπορέσει να καλύψει όλο το φάσμα των αναγκών ελέγχου. Συνεπώς, στη φάση της προετοιμασίας του ελέγχου, ο Ανεξάρτητος Ελεγκτής επικοινωνεί με την ΕΥΣΤΑ προκειμένου η τελευταία να χορηγήσει κατευθύνσεις για την ελεγκτική προσέγγιση ή και να προσαρμόσει/εξειδικεύσει τη Λίστα Ελέγχου, σύμφωνα με τις απαιτήσεις έκαστου αντικειμένου ελέγχου.

Ο Ανεξάρτητος Ελεγκτής διαμορφώνει τη Λίστα Ελέγχου του, επιλέγοντας εκείνες τις ελεγκτικές ενότητες που θα του επιτρέψουν να αποφανθεί με εύλογη βεβαιότητα για την επίτευξη του ελεγκτικού του

³ Για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας του Ανεξάρτητου Ελεγκτή, οι αναφορές σε Έκθεση Επίτευξης Οροσήμων/Στόχων ή και Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ελεγκτή ή και Έκθεση Διασφάλισης λογίζονται ως ταυτόσημες ορολογίες.

στόχου⁴. Καταγράφει συνοπτικά στην Λίστα Ελέγχου (στήλη «Τεκμηρίωση/Παρατηρήσεις») τις ελεγκτικές εργασίες και κρίσεις που πραγματοποιήθηκαν προκειμένου να επαληθευτεί η συμμόρφωση του Φορέα Υλοποίησης με τις απαιτήσεις του ΣΔΕ και του σχετικού νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου. Ειδικότερα περιγράφονται:

- η φύση και η έκταση των εργασιών ελέγχου που πραγματοποιήθηκαν (τί ελέγχθηκε και πώς ελέγχθηκε).
- οι αναφορές/παραπομπές στα αποδεικτικά στοιχεία/ τεκμηρίωση που επαληθεύουν το ζητούμενο κάθε ερώτησης σχετικά με τη συμμόρφωση ή τις ελλείψεις που εντοπίστηκαν.
- το συμπέρασμα (εάν προκύπτουν ευρήματα ή όχι).

προκειμένου να είναι σε θέση να αναλάβει την ευθύνη για το εκτελεσθέν ελεγκτικό έργο, καθώς και για τη βεβαίωση της ποιοτικής αξιολόγησης αυτού. Εάν μία ερώτηση/ενότητα δεν ελεγχθεί, λόγω υπαιτιότητας του ελεγχόμενου φορέα, αυτό συνιστά περιορισμό στην επίτευξη των στόχων του ελέγχου (score limitation) και καταγράφεται στο Συμπέρασμα της Έκθεσης Επίτευξης Οροσήμων/Στόχων. Τέλος, στην περίπτωση όπου ένα σημείο ελέγχου ή/και ενότητα δεν διερευνάται στο πλαίσιο του συγκεκριμένου ελέγχου, η επιλογή του Ανεξάρτητου Ελεγκτή θα πρέπει να είναι «Δεν αφορά» (Δεν ελέγχεται), με αντίστοιχη τεκμηρίωση της επιλογής αυτής.

Σε κάθε περίπτωση, η Λίστα Ελέγχου δεν μπορεί να αντικαταστήσει το κριτικό πνεύμα που οφείλει να επιδεικνύει ο ελεγκτής κατά τον έλεγχο, στο πλαίσιο της βαθιάς και εξειδικευμένης γνώσης που κατέχει. Η εν λόγω Λίστα Ελέγχου αποτελεί εργαλείο του ελέγχου και η χρήση της στόχο έχει την υποβοήθηση του Ανεξάρτητου Ελεγκτή για τη συλλογή πληροφοριών με οργανωμένο τρόπο και σε συγκεκριμένα επιμέρους θέματα, έτσι ώστε ο έλεγχος να είναι συγκροτημένος, πλήρης και να οδηγεί σε ασφαλή συμπεράσματα.

Οι ελεγκτικές εργασίες διενεργούνται με βάση το ακόλουθο πλάνο:

- διοικητικό ή και επιτόπιο έλεγχο, αναλόγως των ελεγκτικού αντικειμένου εκάστου ελέγχου,
- επιβεβαίωση της συμμόρφωσης προς τα σημεία ελέγχου και συλλογή των τεκμηρίων ελέγχου,
- συμπλήρωση της Λίστας/ών Ελέγχου/ων, προκειμένου να διευκολυνθεί η μετέπειτα καταγραφή των ευρημάτων /διαπιστώσεων και η εξαγωγή συμπερασμάτων, σε αντιστοιχία με τα πραγματικά ευρήματα και τους ελεγκτικούς στόχους,
- σύνταξη και υποβολή Έκθεσης Επίτευξης Οροσήμων/Στόχων (στάδια Α και Β, εφόσον απαιτείται).

3.5 Έκθεση Διασφάλισης

Η Έκθεση Διασφάλισης Επίτευξης Οροσήμων/Στόχων του Ανεξάρτητου Ελεγκτή αποτυπώνει τα αποτελέσματα του ελέγχου που διενήργησε. Κατά την κατάρτισή της πρέπει να ακολουθείται στερεότυπη παρουσίαση, σύμφωνα με το πρότυπο της παρούσας διαδικασίας [Έντυπο Δ8_Ε3

⁴ Ειδικότερα, στην περίπτωση που ο έλεγχος ολοκληρώνεται σε δύο στάδια ο ΑΕ παραδίδει τη Λίστα Ελέγχου, συμπληρωμένη και επαρκώς τεκμηριωμένη, κατά το μέρος/ενότητες της Λίστας που αφορούν στον, κάθε φορά, ελεγκτικό του στόχο. Ενδεικτικά, για την περίπτωση της υποενότητας 3.2.2 ανωτέρω, ο ΑΕ επιλέγει για τη διενέργεια του ελέγχου του τις ερωτήσεις της ελεγκτικής ενότητας «Έλεγχος υλοποίησης του Έργου».

Υπόδειγμα Έκθεσης Ελέγχου (Διασφάλισης) Ανεξάρτητου Ελεγκτή]. Η δομή αυτή περιλαμβάνει τις ενότητες που απαιτούνται σύμφωνα με το Διεθνές Πρότυπο Αναθέσεων Διασφάλισης 3000 και είναι διαρθρωμένη σε επιμέρους ενότητες, έτσι ώστε, σε διακριτές ενότητες, να διατυπώνεται ρητώς το συμπέρασμα του ελέγχου, καθώς και τυχόν ευρήματα, διαπιστώσεις και διορθωτικά μέτρα.

Διευκρινίζεται ότι τυχόν αντιρρήσεις, παρατηρήσεις, σχόλια που διατυπώνονται προφορικά από τον ελεγχόμενο φορέα, κατά τη διάρκεια διεξαγωγής του ελέγχου, δεν περιλαμβάνονται υποχρεωτικά στην Έκθεση που παραδίδεται, αλλά κατά την ελεγκτική κρίση του Ανεξάρτητου Ελεγκτή, αυτές καταγράφονται σε ειδικό χώρο της Λίστας Ελέγχου.

Περαιτέρω, αναφέρεται ότι περιορισμένες διαφοροποιήσεις/αποκλίσεις επί του περιεχομένου του Εντύπου Δ8_Ε3, οι οποίες σε κάθε περίπτωση δεν αναιρούν, δεν απομειώνουν και δεν προσκρούουν στις απαιτήσεις του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου του ΤΑΑ και του παρόντος Εγχειριδίου Διαδικασιών, δύνανται να γίνονται αποδεκτές.

Για την υλοποίηση του έργου του, ο Ανεξάρτητος Ελεγκτής συνεργάζεται με άλλης επαγγελματικής ειδικότητας πρόσωπα, όπου απαιτείται, όπως εξειδικευμένους νομικούς συμβούλους και μηχανικούς, ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του εκάστου ελεγχόμενου Έργου ή/και των Οροσήμων/Στόχων προς επιβεβαίωση, τα οποία καταρτίζουν και υποβάλλουν στον Ανεξάρτητο Ελεγκτή για συνυποβολή, τα σχετικά τους πορίσματα, που συνοδεύουν την Έκθεση Επίτευξης Οροσήμων/Στόχων. Με ευθύνη και επιμέλεια του αναθέτοντος τον έλεγχο φορέα, σχετική πρόβλεψη υποχρεωτικής συνεργασίας με εξειδικευμένους εμπειρογνώμονες, περιλαμβάνεται στη Σύμβαση που ανατίθεται, όταν απαιτείται. Τα ανωτέρω πρόσωπα, πρέπει να διαθέτουν την απαραίτητη εκπαίδευση, υποδομή, εμπειρία, επαγγελματισμό και τεχνογνωσία για τη διεξαγωγή του ανεξάρτητου ελέγχου και επιδεικνύουν την προσήκουσα επιμέλεια κατά τη διενέργεια του.

Ο Ανεξάρτητος Ελεγκτής και τυχόν συνεργαζόμενα πρόσωπα άλλης επαγγελματικής ειδικότητας που συνυποβάλουν πορίσματα, μαζί με την Έκθεση Επίτευξης Οροσήμων/Στόχων υποβάλλουν υπεύθυνη δήλωση του ν.1599/1986 (Α' 75), σχετικά με την ανεξαρτησία τους προς το φορέα για τον οποίο διενήργησαν τον έλεγχο, κατ' αναλογία του περιεχομένου του Εντύπου Δ8_Ε4 Σχέδιο Υπεύθυνης Δήλωσης. Σε κάθε περίπτωση για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας του Ανεξάρτητου Ελεγκτή, η οποία ρητά προβλέπεται στον Κώδικα Δεοντολογίας για Επαγγελματίες Ελεγκτές του Συμβουλίου Διεθνών Προτύπων Δεοντολογίας Ελεγκτών (Κώδικας ΣΔΠΔΕ) που έχει εγκριθεί με κανονιστική πράξη του αρμόδιου εποπτικού οργάνου (Απόφαση ΕΛΤΕ με αριθμ. 2210 οικ/27.10.2017 - Β' 3916), καθώς και τις σχετικές απαιτήσεις δεοντολογίας του ν.4449/2017 (Α'7), δύνανται να περιλαμβάνεται σχετική μέριμνα στα έγγραφα της σύμβασης του Ανεξάρτητου Ελεγκτή με τον Φορέα Υλοποίησης και αυτή να δηλώνεται ρητά στην Έκθεση που ο ΑΕ υποβάλλει.

4. Σχετικά Έντυπα

Κωδικός	Περιγραφή
Δ8_Ε1	Το εν λόγω Έντυπο καταργείται, χωρίς αναρίθμηση των επόμενων
Δ8_Ε2 (Α)	Λίστα Ελέγχου Εξέτασης Μη Κρατικών ενισχύσεων

Δ8_E2 (B)	Λίστα Ελέγχου Εξέτασης Κρατικών Ενισχύσεων
Δ8_E3	Υπόδειγμα Έκθεσης Ελέγχου Ανεξάρτητου Ελεγκτή
Δ8_E4	Σχέδιο Υπεύθυνης Δήλωσης